

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/38/2007

OPINIA SPOŁECZNA O NAZWACH ULIC

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2007

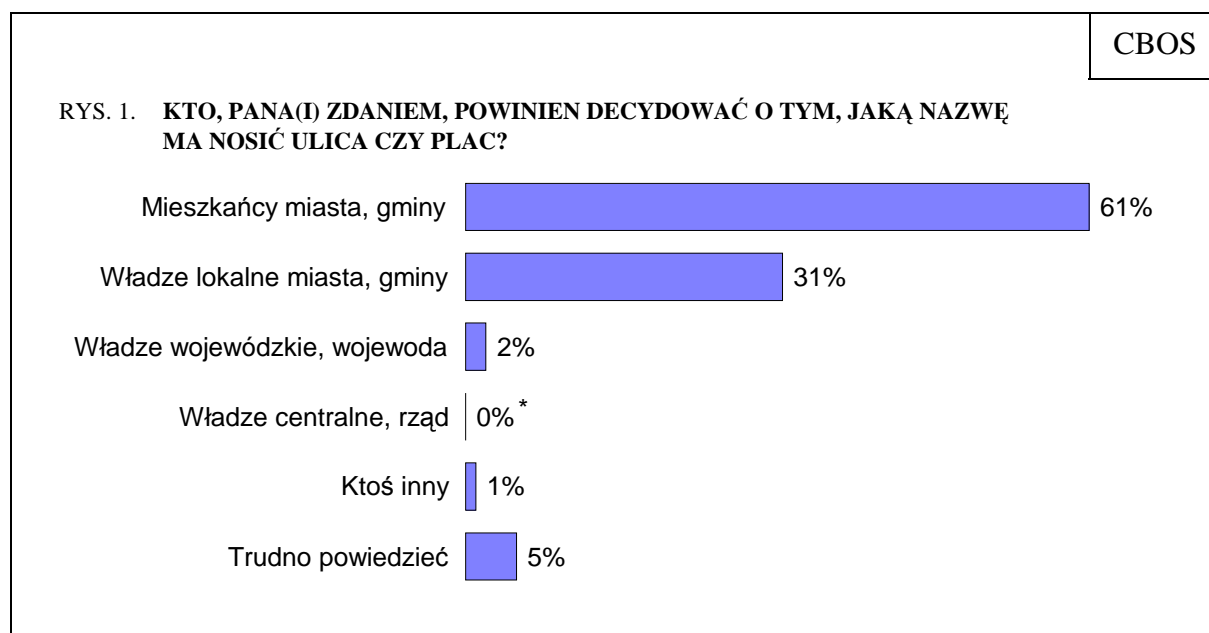
PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2006 roku

W ostatnim czasie w mediach pojawiły się informacje o planowanych zmianach nazw ulic, których patronami są nadal – prawie dwadzieścia lat po zmianie ustroju – osoby w jakiś sposób kojarzone z komunizmem. Media wzmiankowały również, że powstaje projekt ustawy, która dawałaby wojewodom możliwość nakazywania samorządom zmianę takich nazw (dotąd leżało to wyłącznie w gestii władz lokalnych). Postanowiliśmy sprawdzić, w jakim stopniu istotne dla Polaków są nazwy ulic i placów, czy znają w swoim miejscu zamieszkania ulice, których patroni mogą kojarzyć się z czasami PRL, a także – kto, według nich, powinien podejmować decyzje w sprawie nazewnictwa¹.

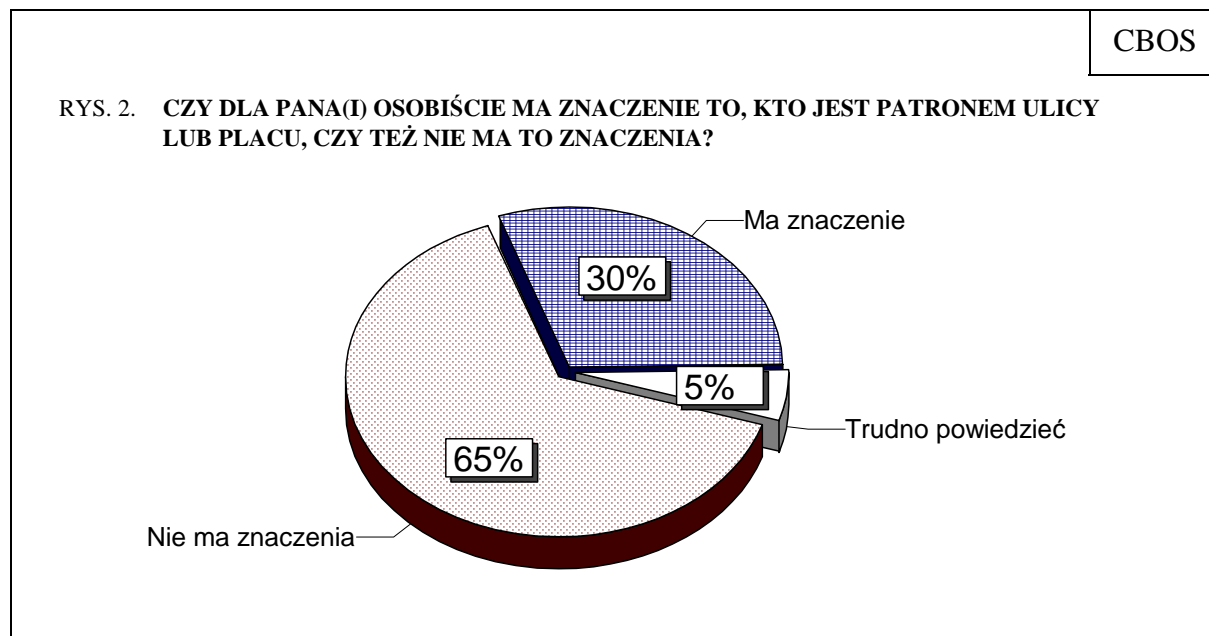
W opinii przeważającej większości społeczeństwa (61%) o tym, jaką nazwę ma nosić ulica czy plac, powinni decydować mieszkańcy danej miejscowości. Niespełna jedna trzecia badanych (31%) wskazuje na władze samorządowe jako odpowiednie do decydowania w tej sprawie, a tylko nieliczni (nieco ponad 2%) – na władze wojewódzkie lub centralne. Co dwudziesty Polak (5%) nie ma wyrobionego zdania na ten temat.

* Poniżej 1%

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (201) przeprowadzono w dniach 2–5 lutego 2007 roku na liczącej 931 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności Polski.

Chociaż dość powszechne jest przekonanie, że to mieszkańcy miast lub gmin powinni decydować o nazwach ulic, jednak dla prawie dwóch trzecich ankietowanych (65%) nie ma znaczenia, kto jest patronem ulicy lub placu. Niespełna jedna trzecia (30%) twierdzi, że dla nich osobiście ta kwestia jest znacząca.

Badani lepiej wykształceni, dobrze oceniający swoją sytuację materialną i osiągający wysokie dochody, a także deklarujący poglądy prawicowe częściej niż pozostali przyznają, że osoba patrona jakiegoś miejsca nie jest dla nich bez znaczenia. Wysoki odsetek takich opinii zanotowaliśmy również w grupie pracowników umysłowych oraz wśród kadry kierowniczej i inteligencji, a zdecydowanie niższy od przeciętnego – w grupie osób pracujących na własny rachunek poza rolnictwem (patrz tabele aneksowe). Zapewne dla ludzi zmagających się z codzienną troską o byt lub też bardzo zapracowanych nazwy ulic nie są najważniejszym problemem.

Respondentom zadaliśmy również pytanie o to, czy w okolicy ich miejsca zamieszkania znajdują się ulice lub place, których nazwy kojarzą się z okresem PRL albo upamiętniają osoby związane z ustrojem komunistycznym. Warto przyjrzeć się odpowiedziom osobno mieszkańców wsi i mieszkańców miast. W przypadku tych pierwszych pytanie jest zazwyczaj po prostu bezprzedmiotowe: prawie połowa ludności wiejskiej (48%) odpowiedziała wprost, że w ich miejscowości w ogóle nie ma ulic, a ponad dwie piąte (41%) – że nie było i nie ma ulic, o które pytaliśmy.

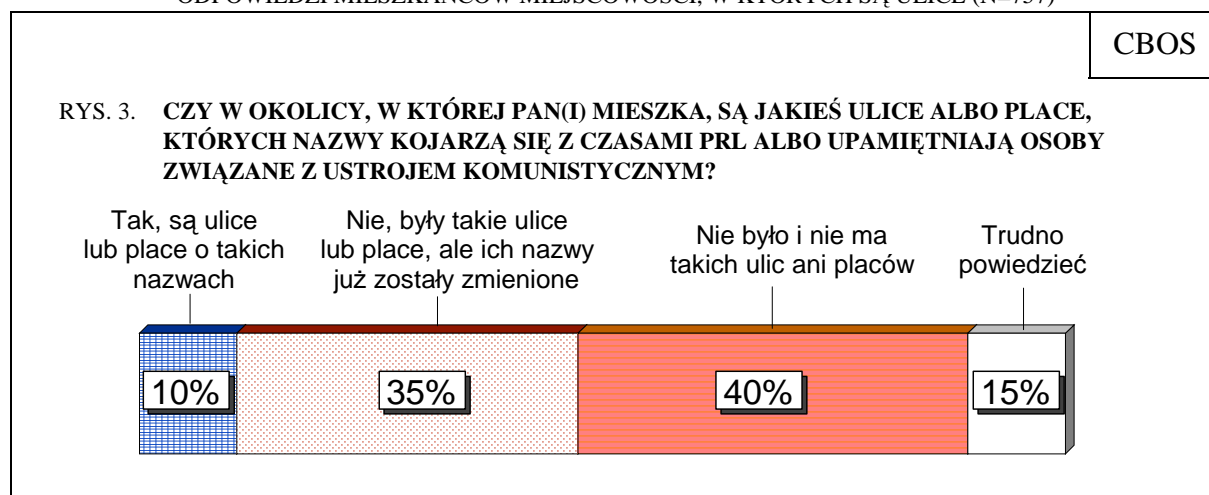
Tabela 1

Czy w okolicy, w której Pan(i) mieszka, są jakieś ulice albo place, których nazwy kojarzą się z czasami PRL albo upamiętniają osoby związane z ustrojem komunistycznym?	Odpowiedzi mieszkańców					Ogółem
	wsi	miast:				
		do 20 tys. ludności	20-100 tys.	101-500 tys.	501 tys. i więcej	
w procentach						
Tak, są ulice lub place o takich nazwach	4	9	10	10	9	8
Nie, były takie ulice lub place, ale ich nazwy już zostały zmienione	3	39	48	46	43	28
Nie było i nie ma takich ulic ani placów	41	29	22	26	38	33
Trudno powiedzieć	4	22	19	18	10	12
Nie dotyczy, w mojej miejscowości nie ma ulic	48	1	0	0	0	19

Mieszkańcy miast, niezależnie od ich wielkości, najczęściej (od 39% do 48% wskazań) odpowiadali, że nazwy ulic lub placów kojarzące się z czasami PRL już zostały zmienione. Nieco rzadziej deklarowali, że takich nazw nie ma i nie było – twierdzi tak od 22% do 29% osób mieszkających w miastach do 500 tys. ludności i 38% mieszkańców największych miast. Ci ostatni byli też najlepiej zorientowani co do istnienia takich ulic i placów w ich miastach – tylko co dziesiąty nie potrafił nic powiedzieć na ten temat, podczas gdy w pozostałych miastach – mniej więcej co piąty. Również co dziesiąty mieszkaniec miast (9%–10%) twierdzi, że w okolicy jego miejsca zamieszkania są ulice lub place o nazwach kojarzących się z ustrojem komunistycznym.

W dalszych analizach pominęliśmy odpowiedzi „nie dotyczy”, aby bardziej precyzyjnie określić wiedzę przedstawicieli poszczególnych grup społeczno-demograficznych o znajdujących się w ich miejscowości ulicach, których nazwy kojarzą się z czasami PRL.

ODPOWIEDZI MIESZKAŃCÓW MIEJSCOWOŚCI, W KTÓRYCH SĄ ULICE (N=757)

Jeśli weźmiemy pod uwagę wyłącznie odpowiedzi mieszkańców miejscowości, w których są ulice, okazuje się, że co dziesiąty z nich (10%) twierdzi, że tam, gdzie mieszka, znajdują się miejsca, których nazwy kojarzą się z czasami PRL albo upamiętniają osoby związane z ustrojem komunistycznym. Dwie piąte (40%) odpowiedziało, że w ich miejscowości nie było i nie ma miejsc o takich nazwach, a niewiele mniej (35%) – że nazwy ulic lub placów już zostały zmienione. Co siódmy respondent (15%) nie potrafił powiedzieć, czy w okolicy jego miejsca zamieszkania są takie ulice.

Im wyższy poziom wykształcenia badanych, wyższe dochody *per capita* w ich gospodarstwie domowym, a także im lepsza ocena własnej sytuacji materialnej, tym częstsze deklaracje, że ulice o nazwach kojarzących się z poprzednim ustrojem były w ich miejscowości, ale już ich nie ma, tym rzadziej zaś odpowiadano, że takich ulic w ogóle nie było. Niewiedzę w zakresie nazw ulic związanych z okresem PRL dwa razy częściej niż przeciętnie wykazali najmłodszy badani (patrz tabele aneksowe).

Ponadto respondenci twierdzący, że ma dla nich znaczenie to, kto jest patronem jakiegoś miejsca, częściej odpowiadali, że w ich miejscowości były ulice o nazwach kojarzących się z komunizmem, ale zostało to zmienione, natomiast ci, dla których nie ma to znaczenia – że w ogóle nie było takich ulic.

Dla większości Polaków nazwy ulic czy placów raczej nie mają znaczenia, niemniej jednak powszechne jest przekonanie, że największy wpływ na ich nazewnictwo należy pozostawić mieszkańcom miast albo władzom lokalnym. Wśród mieszkańców miejscowości, w których są ulice, tylko co dziesiąty zna miejsca, których nazwy mogą kojarzyć się z czasami PRL. Badani najczęściej deklarowali, że w ich miejscu zamieszkania nie ma i nie było takich ulic ani placów, a nieco rzadziej – że ich nazwy już zostały zmienione.

Opracowała
Joanna SZCZEPAŃSKA

A N E K S

Tabela 1. Kto, Pana(i) zdaniem, powinien decydować o tym, jaką nazwę ma nosić ulica czy plac?
 1 - Mieszkańcy miasta, gminy; 2 - Władze lokalne miasta, gminy; 3 - Władze wojewódzkie, wojewoda; 4 - Władze centralne, rząd; 5 - Ktoś inny

(%)

	1	2	3	4	5	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	61	31	2	0	1	5	931
Płeć							
Mężczyźni	63	33	1	1	1	2	445
Kobiety	60	30	2	0	1	7	486
Wiek							
18-24 lat	59	34	1	1	0	5	134
25-34	63	31	1	0	1	4	176
35-44	64	28	1	1	1	5	145
45-54	69	27	1	1	1	1	177
55-64	62	31	2	1	1	3	132
65 lat i więcej	51	35	4	0	0	10	167
Miejsce zamieszkania							
Wieś	66	26	2	0	0	5	357
Miasto do 20 tys.	52	39	1	0	2	6	121
20-100 tys.	64	31	2	0	0	3	182
101-500 tys.	62	31	2	1	1	4	167
501 tys.i więcej mieszk.	51	38	3	2	2	3	104
Wykształcenie							
Podstawowe	58	31	3	1	0	7	268
Zasadnicze zawodowe	66	26	2	0	1	5	247
Średnie	61	33	1	0	1	3	320
Wyższe	62	36	0	1	0	1	97
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	68	29	0	0	1	2	57
Prac.umysł.niż.szczebla	71	27	0	0	0	2	67
Pracownicy fiz.- umysł.	56	36	3	4	0	1	79
Robotnicy wykwalifikowani	60	32	1	0	0	7	95
Robotnicy niewykwalifik.	70	26	0	2	0	2	44
Rolnicy	80	15	3	0	0	3	49
Pracujący na własny rach.	60	37	0	0	0	3	28
Bierni zawodowo							
Renciści	61	29	1	0	1	7	79
Emeryci	52	36	3	0	0	7	218
Uczniowie i studenci	67	31	0	0	0	2	62
Bezrobotni	64	30	1	0	2	3	109
Gospodynie domowe i inni	53	30	4	0	5	8	42
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	69	27	1	0	0	3	112
spółce właścicieli							
prywatnych i państwa	62	31	1	2	0	4	78
sekt. pryw. poza rolnict.	61	32	1	1	0	4	186
prywatnym gosp. rolnym	77	14	3	0	0	6	51
Dochody na jedną osobę							
Do 300 zł	62	31	0	0	1	5	85
301-500	70	27	1	1	0	2	117
501-900	58	33	2	0	1	6	199
901-1200	52	40	0	3	0	5	90
Powyżej 1200 zł	57	38	3	0	0	2	75
Ocena własnych war. mater.							
Złe	64	26	1	1	1	6	215
Średnie	61	31	2	0	0	5	426
Dobre	60	35	1	1	1	3	289
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	52	35	7	0	0	6	56
Raz w tygodniu	61	33	1	0	1	4	485
1-2 razy w miesiącu	64	27	2	0	1	6	141
Kilka razy w roku	63	29	2	2	0	4	148
W ogóle nie uczestniczy	63	29	0	2	3	2	101
Poglądy polityczne							
Lewica	67	30	2	0	0	1	106
Centrum	66	29	0	0	0	4	273
Prawica	59	34	2	1	1	3	262
Trudno powiedzieć	58	30	3	0	1	8	290

Tabela 2. Czy dla Pana(i) osobiście ma znaczenie to, kto jest patronem ulicy lub placu, czy też nie ma to znaczenia?

(%)

	Ma znaczenie	Nie ma znaczenia	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	30	65	5	930
Płeć				
Mężczyźni	31	63	6	445
Kobiety	29	66	5	486
Wiek				
18-24 lat	31	63	6	134
25-34	35	58	7	176
35-44	27	68	5	145
45-54	28	68	4	176
55-64	24	72	4	132
65 lat i więcej	31	62	7	167
Miejsce zamieszkania				
Wieś	27	65	8	357
Miasto do 20 tys.	36	61	3	121
20-100 tys.	34	61	5	181
101-500 tys.	24	69	6	167
501 tys. i więcej mieszk.	31	67	2	104
Wykształcenie				
Podstawowe	23	72	5	268
Zasadnicze zawodowe	28	65	7	246
Średnie	32	64	5	320
Wyższe	46	48	6	97
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	41	51	8	57
Prac. umysł. niż. szczebla	40	58	2	67
Pracownicy fiz. - umysł.	29	65	6	79
Robotnicy wykwalifikowani	26	67	8	95
Robotnicy niewykwalifik.	32	67	2	44
Rolnicy	30	63	7	49
Pracujący na własny rach.	17	83	0	28
Bierni zawodowo				
Renciści	23	72	5	79
Emeryci	31	64	5	218
Uczniowie i studenci	34	59	7	62
Bezrobotni	24	71	5	109
Gospodynie domowe i inni	27	63	10	42
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	37	58	5	112
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	29	63	8	77
sekt. pryw. poza rolnict.	29	66	5	186
prywatnym gosp. rolnym	32	61	6	51
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	27	68	5	85
301-500	30	66	4	117
501-900	25	69	5	199
901-1200	38	57	5	90
Powyżej 1200 zł	43	54	3	75
Ocena własnych war. mater.				
Złe	24	71	5	215
Średnie	30	64	6	426
Dobre	34	61	5	289
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	39	50	11	56
Raz w tygodniu	29	66	5	485
1-2 razy w miesiącu	27	67	6	141
Kilka razy w roku	28	68	4	148
W ogóle nie uczestniczy	36	60	4	101
Poglądy polityczne				
Lewica	30	66	4	106
Centrum	27	67	6	272
Prawica	40	55	5	262
Trudno powiedzieć	23	71	6	290

Tabela 3. Czy w okolicy, w której Pan(i) mieszka, są jakieś ulice albo place, których nazwy kojarzą się z czasami PRL albo upamiętniają osoby związane z ustrojem komunistycznym? 1 - Tak, są ulice lub place o takich nazwach; 2 - Nie, były takie ulice lub place, ale ich nazwy już zostały zmienione; 3 - Nie było i nie ma takich ulic ani placów

Odpowiedzi mieszkańców miejscowości, w których są ulice

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	10	35	40	15	757
Płeć					
Mężczyźni	11	38	39	12	354
Kobiety	8	33	41	18	404
Wiek					
18-24 lat	6	21	42	31	106
25-34	12	37	33	18	142
35-44	11	42	42	6	118
45-54	9	40	41	11	149
55-64	11	34	44	10	113
65 lat i więcej	6	34	42	18	130
Wykształcenie					
Podstawowe	4	24	55	17	202
Zasadnicze zawodowe	13	33	40	14	190
Średnie	9	39	36	16	277
Wyższe	12	54	21	12	89
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	7	50	29	15	54
Prac.umysł.niż.szczebla	12	48	26	14	60
Pracownicy fiz.- umysł.	10	44	32	14	71
Robotnicy wykwalifikowani	9	34	40	18	85
Robotnicy niewykwalifik.	13	41	30	16	37
Rolnicy	7	5	87	0	24
Pracujący na własny rach.	15	42	29	14	25
Bierni zawodowo					
Renciści	7	32	46	15	59
Emeryci	10	34	42	15	178
Uczniowie i studenci	9	23	49	19	51
Bezrobotni	5	26	45	24	81
Gospodynie domowe i inni	15	32	46	7	33
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	10	50	30	10	99
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	7	31	38	24	69
sekt. pryw. poza rolnict.	12	43	29	16	163
prywatnym gosp. rolnym	6	5	89	0	27
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	5	22	62	10	62
301-500	5	34	48	12	91
501-900	8	35	43	13	157
901-1200	7	43	35	15	84
Powyżej 1200 zł	15	45	26	14	72
Ocena własnych war. mater.					
Złe	10	29	45	16	164
Średnie	8	33	44	15	346
Dobre	10	41	32	16	247
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	5	33	43	19	48
Raz w tygodniu	9	31	46	14	376
1-2 razy w miesiącu	13	32	39	16	115
Kilka razy w roku	9	46	30	16	124
W ogóle nie uczestniczy	9	41	33	17	94
Poglądy polityczne					
Lewica	11	38	34	17	99
Centrum	11	35	41	13	229
Prawica	8	40	38	13	217
Trudno powiedzieć	7	28	45	19	212